

RAPORT

Komitet Rewitalizacji

Konsultacje z dziećmi i młodzieżą

SPIIS TREŚCI

1 O KONSULTACJACH	3
2 ANKIETY I WNIOSKI Z ANKIET	5
3 WARSZTATY W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH	7
4 SPOTKANIA Z MŁODZIEŻĄ	9
5 PODSUMOWANIE	12

1 | O KONSULTACJACH

W konsultacjach skierowanych do dzieci i młodzieży chcieliśmy dowiedzieć się, co młodzi wrocławianie myślą o Komitecie Rewitalizacji oraz czy widzą w nim miejsce dla siebie. Rozmawialiśmy o tym z uczniami szkół podstawowych na osiedlach: Nadodrze, Plac Grunwaldzki, Przedmieście Świdnickie i Przedmieście Oławskie.

Wspólnie z Młodzieżową Radą Miasta Wrocławia, która była partnerem konsultacji, wypracowaliśmy koncepcję konsultacji oraz pytania, zawarte w ankiecie skierowanej do młodzieży.

Termin konsultacji

Konsultacje prowadzone były w terminie 17 czerwca – 8 lipca 2019 r.

Przedmiot konsultacji

Funkcjonowanie Komitetu Rewitalizacji

Zakres konsultacji

Opracowanie zasad powoływania, wyznaczania składu, liczebności oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.

Formy konsultacji

Pierwszą formą konsultacji były warsztaty prowadzone w czterech szkołach podstawowych przez animatorów Stowarzyszenia Edukacji Krytycznej. Ich celem było zaznajomienie uczestników z kwestiami dotyczącymi rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji. W zajęciach brały udział dzieci z pierwszej klasy, a nawet zerówki. Choć kwestia Komitetu Rewitalizacji była dla części uczestników trudnym zagadnieniem, chętnie mówili o możliwości ich współpracy z dorosłymi (choćby w charakterze doradczym) w procesie rewitalizacji.

Ogółem w warsztatach wzięło udział ok. 330 uczniów. Wnioski z tych spotkań były punktem odniesienia dla spotkań z młodzieżą, które zorganizowano w późniejszych terminach.

Drugą formą konsultacji były dwa spotkania z młodzieżą. Oba miały charakter dyskusji grupowej. Pierwszą grupę stanowiła Młodzieżowa Rada Miasta Wrocławia, a drugą beneficjenci młodzieżowej ścieżki programu Mikrogranty. Byli to uczniowie szkół

ponadgimnazjalnych (tylko jedna uczestniczka kończyła gimnazjum), reprezentujący osoby niepełnoletnie, zaangażowane społecznie. W toku dyskusji rozmawiano o Komitecie Rewitalizacji, potencjalnym wkładzie w jego pracę młodzieży oraz zastanawiano się nad tym, jak młodzież może angażować się w proces rewitalizacji. Oba spotkania trwały ok. 45 minut.

Trzecią formą konsultacji była ankieta, której zarówno zakres pytań oraz proponowane odpowiedzi powstały na podstawie wcześniej przeprowadzonych dyskusji z młodzieżą. Dystrybucją ankiety wśród młodzieży w formie online zajęła się Młodzieżowa Rada Miasta, będąca partnerem w niniejszym procesie. W sumie zebrano 63 odpowiedzi w czasie od 1 do 8 lipca 2019.

Cele konsultacji

Zapewnienie aktywnego udziału mieszkańców na każdym etapie procesu rewitalizacji i zwiększenie ich zaangażowania w temat.

Uzgodnienie z mieszkańcami poniżej 18 roku życia zasad wyznaczania składu i działania Komitetu Rewitalizacji oraz omówienie z nimi potencjalnych form zaangażowania się w proces rewitalizacji mieszkańców niepełnoletnich.

Efekt konsultacji

Raport z konsultacji dzieci i młodzieży, który posłuży do przygotowania projektu uchwały Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie powołania Komitetu Rewitalizacji.

Promocja konsultacji

- dedykowana strona WWW poświęcona konsultacjom z dziećmi i młodzieżą <https://www.wroclaw.pl/rozmawia/komitet-rewitalizacji-mlodzi-konsultuja>;
- strona miasta: www.wroclaw.pl (aktualności);
- ankieta promowana przez Młodzieżową Radę Miasta z użyciem portalu Facebook;
- warsztaty prowadzone w szkołach podstawowych znajdujących się na osiedlach najbardziej zdegradowanych (Nadodrże, Plac Grunwaldzki, Przedmieście Świdnickie, Przedmieście Oławskie); nawiązano kontakt z dyrektorami szkół oraz nauczycielami (promocja odbyła się na terenie szkół).

2 | ANKIETY I WNIOSKI Z ANKIET

Ankieta zawierała pytania otwarte jak i zamknięte, wypełnił ją 63 osoby. Ankieta była dystrybuowana przez młodzież licealną wśród swoich rówieśników. Pytania dotyczące Komitetu Rewitalizacji poprzedzone były krótkim wprowadzeniem, w którym zawarto podstawowe informacje na temat tego, czym jest rewitalizacja. Poza możliwością zaangażowania się w pracę Komitetu, ankieta podejmuje temat alternatywnych sposobów uczestnictwa młodzieży w procesie rewitalizacji. Przedstawione w każdym z pytań kafeterie odpowiedzi, zostały wypracowane przez młodzież podczas opisanych powyżej spotkań (tj. druga forma konsultacji).

Poprzez formularz zadano następujące pytania:

1. Rewitalizacja jest "procesem wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych", czyli po prostu poprawy warunków życia na poszczególnych osiedlach. Realizuje ją przede wszystkim Miasto, ale również mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje i organizacje pozarządowe. Czy słyszałeś dotąd o rewitalizacji?
2. Jak myślisz, jak młodzież może angażować się w proces rewitalizacji? [można było wybrać kilka odpowiedzi].
3. Które Osiedla we Wrocławiu są Twoim zdaniem najbardziej zdegradowane? Na których z nich żyje się według Ciebie najtrudniej?
4. Czego młodzież potrzebuje na zdegradowanych osiedlach?
5. Komitet Rewitalizacji to forum współpracy i dialogu pomiędzy mieszkańcami, a Miastem w sprawach rewitalizacji. Komitet będzie doradzał Prezydentowi Miasta Wrocławia i będzie wspierał proces rewitalizacji. W jaki sposób młodzież mogłaby angażować się w prace takiego Komitetu? [można było wybrać kilka odpowiedzi].
6. Jeśli uważasz, że przedstawiciel młodzieży powinien zasiadać w Komitecie Rewitalizacyjnym, napisz na jakich zasadach (Jak wielu przedstawicieli, na jak długo, jak ich wybierać itp.).

Większość (69,8%) młodzieży biorącej udział w badaniu była zaznajomiona z pojęciem rewitalizacji. Za osiedle najbardziej zdegradowane najwięcej osób uznało Nadodrze (39%). Ponadto, jako potencjalne obszary zdegradowane wybierano takie osiedla jak: Przedmieście Oławskie (11,9%), Kleczków (6,8%), Plac Grunwaldzki (6,8%), Szczepin (6,8%), Ołbin (5,1%) oraz Przedmieście Świdnickie (3,4%). Większość osób biorących udział w ankiecie stwierdziło, że młodzież powinna angażować się w proces rewitalizacji przede wszystkim realizując projekty społeczne (87,3%).

Zdaniem mieszkańców na osiedlach wymagających rewitalizacji młodzież potrzebuje przede wszystkim szeroko pojętego bezpieczeństwa i miejsc spędzania wolnego czasu. Druga potrzeba może być w pewnym stopniu zaspokojona przez projekty społeczne, młodzi mieszkańcy wspominali też jednak o infrastrukturze sprzyjającej odpoczynkowi. 40 osób z 63 wypełniających ankietę stwierdziło, że w Komitecie Rewitalizacyjnym powinien zasiadać przedstawiciel młodzieży. Wiele osób uznało również, że osoby niepełnoletnie powinny opiniować decyzje Komitetu i doradzać mu (przede wszystkim w sprawach młodzieży, ale również w ogólnych). W kwestii formy uczestnictwa młodzieży w Komitecie Rewitalizacji mieszkańcy pisali najczęściej o dwóch, trzech przedstawicielach młodzieży, wybieranych na roczną lub dwuletnią kadencję: w tajnych wyborach, konkursie lub przez Młodzieżową Radę Miasta.

3 | WARSZTATY W SZKOŁACH PODSTAWOWYCH

Warsztaty dotyczące rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji odbyły się w czterech szkołach: w Szkole Podstawowej nr 67 przy pl. Muzealnym (Przedmieście Świdnickie), gdzie wzięło w nich udział ok. 90 osób (5 klas - szósta, piąta, pierwsza, druga i trzecia); w Szkole Podstawowej nr 58 przy ul. Składowej (Nadodrze), gdzie również wzięło w nim udział ok. 90 uczniów (5 klas - zerówka, klasa druga, czwarta, piąta i siódma); w Siermierzkiej Sportowej Szkole Podstawowej nr 85 przy ul. Traugutta 37 (Przedmieście Oławskie) w pięciu klasach (szósta, druga, czwarta i dwie trzecie), gdzie porozmawiano z ok. 60 osobami oraz w Szkole Podstawowej nr 12 przy ul. Janiszewskiego, w pięciu klasach (trzecia, czwarta, szósta, piąta, pierwsza), gdzie uczestników było ok. 90. Celem warsztatów było zaznajomienie mieszkańców z kwestiami dotyczącymi rewitalizacji i Komitetu oraz poznanie ich opinii w tych kwestiach. Szkoły zostały dobrane w sposób celowy – tak by reprezentowały młodych mieszkańców najbardziej zdegradowanych osiedli. W toku warsztatów przedstawiono dzieciom czym jest rewitalizacja – większość z nich nie znała dobrze tego pojęcia lub kojarzyła je tylko z Nadodrzem. Zagadnienie Komitetu było dla prawie wszystkich uczestników nowym zagadnieniem. Podczas warsztatów wyjaśniono uczestnikom rolę Komitetu jako przestrzeni współpracy pomiędzy osobami rządzącymi w mieście (organami gminy), a mieszkańcami, czyli również dziećmi. Wyjaśniono im, że Komitet ma doradzać i wydawać opinie dotyczące przebiegu rewitalizacji. W toku dyskusji grupowej uczestnicy zostali zapytani o to, czy dzieci i młodzież powinni mieć wpływ na przebieg rewitalizacji. W każdej grupie znaczna większość uczestników uważała, że tak. Mówili m.in.: „dorośli są najstarsi bo są dorośli, ale powinni też rozmawiać z dziećmi, bo nie wiedzą, co dzieci chcą robić”; „dlaczego dorośli powinni słuchać dzieci przy rewitalizacji? Żeby to miasto nabrało trochę wyobraźni!”; „[dorośli powinni słuchać dzieci w kwestiach rewitalizacji] bo dzieci mogą mieć do powiedzenia coś mądrego”; „powinniśmy współdecydować żebyśmy na naszym osiedlu czuli się lepiej”; „dzieci i dorośli mogą mieć inne pomysły”. Uczestnicy stwierdzali, że oczywiście dorośli mają większą wiedzę na temat procesu rewitalizacji, jednak są sfery, w których dzieci są większymi ekspertami, m.in.: „dzieci wychodzą na dwór i wiedzą, co się dzieje na podwórku”; „dzieci lubią się bawić i chcą place zabaw”; „dzieci znają lepiej podwórko”; „dzieci inaczej patrzą na różne rzeczy”. Dzieci zwracały uwagę na to, że

współdecydowanie o rewitalizacji jest ważne, ponieważ za kilkanaście lat, to oni będą dorosłymi, którzy mieszkają na odnawianych osiedlach, mówili np. „to będzie potem nasza dzielnica – w przyszłości będzie do nas należeć”. Nieliczne osoby zgłaszały odmienne zdanie, stwierdzając, że kwestia rewitalizacji powinna nadal leżeć tylko w zakresie kompetencji dorosłych, ponieważ mają oni większą wiedzę i doświadczenie. Uczestnicy mówili m.in. „dorośli mają większą wiedzę”; „dorośli wiedzą lepiej”. Warsztaty zakończone były głosowaniem nad tym, czy dzieci powinny uczestniczyć w decydowaniu o rewitalizacji – ok. 90% wszystkich uczestników uważało, że tak. Jeden z uczniów podsumował to nawet słowami: „jeśli dzieci nie będą mieć prawa głosu, to zrobimy dziecięcy strajk!”

4 | SPOTKANIA Z MŁODZIEŻĄ

W ramach procesu odbyły się dwa spotkania z młodzieżą aktywną społecznie. Spotkanie z Beneficjentami Młodzieżowych Grantów odbyło się na terenie szkoły Podstawowej nr 2 we Wrocławiu, a z Młodzieżową Radą Miasta w Młodzieżowym Domu Kultury przy ul. Kołłątaja. W sumie w obu spotkaniach wzięło udział ok. 15 osób oraz moderator. Obie dyskusje trwały po ok. 45 min. W ich toku uczestnicy wyrazili się jednoznacznie pozytywnie o uczestnictwie przedstawicieli młodzieży w Komitecie Rewitalizacji, ponieważ głos osób niepełnoletnich może wносить nową perspektywę oraz reprezentować liczną grupę mieszkańców i ich potrzeby.

Zdaniem uczestników kadencja takiego członka nie powinna być dłuższa niż 2 lata, ze względu na to, że dla uczniów szkół ponadpodstawowych dłuższa kadencja byłaby problematyczna (ukończenie szkoły, uzyskanie pełnoletności, przygotowania do matury). Przedstawiciele beneficjentów młodzieżowych minigrantów postulowali, żeby 10% składu Komitetu stanowiła młodzież. Byłyby to osoby wyłaniane ze szkół ponadpodstawowych metodą głosowania, podobnie jak wybiera się Młodzieżową Radę Miasta. Zdaniem tych młodych mieszkańców lepszym rozwiązaniem byłoby kilka Komitetów Rewitalizacji poświęconych poszczególnym osiedlom – mogłyby one skupić się na problemach danej społeczności i znałyby lepiej jej potrzeby. Dla Młodzieżowej Rady Miasta dobrym rozwiązaniem byłby natomiast jeden Komitet (miałby większą siłę przebicia oraz znaczenie), ale z podkomisjami poświęconymi poszczególnym osiedlom. Uczestnicy zaproponowali również, że udział młodzieży w Komitecie również mógłby przybrać formę podkomisji do spraw młodzieży. Jej członków mogłyby wybierać samorządy szkolne poszczególnych placówek. Przy tej okazji uczestnicy wskazywali, że analogicznie można by przewidzieć specjalne miejsca dla seniorów w Komitecie Rewitalizacji, żeby i ich interesy były tam również reprezentowane. Zdaniem uczestników obu spotkań w Komitecie powinni zasiadać przedstawiciele Rady Osiedla, mieszkańców i organizacji pozarządowych oraz eksperci. Za szczegółowe zadania Komitetu młodzież uznała: opiniowanie, decydowanie, doradzanie, tworzenie rekomendacji, określanie które podwórka wymagają rewitalizacji, prowadzenie konkursów dla mieszkańców, związanych z rewitalizacją (również operowanie minigrantami

rewitalizacji), interwencje w sytuacjach konfliktów oraz pozyskiwanie partnerów do rewitalizacji.

Poza udziałem w Komitecie Rewitalizacji uczestnicy spotkań wskazali na inne formy angażowania się młodzieży w przebieg procesu rewitalizacji:

- powstawanie w szkołach ponadpodstawowych funkcji szkolnego koordynatora do spraw współpracy lokalnej (z organizacjami pozarządowymi) – funkcja taka powstaje w roku szkolnym 2019/2020 w Liceum Ogólnokształcącym nr XII, jest to osoba wybierana przez samorząd szkolny. Na osiedlach zdegradowanych mogłaby odpowiadać za projekty związane z rewitalizacją;
- organizacja międzyszkolnych festynów osiedlowych samorządów uczniowskich – jest to również doświadczenie z XII Liceum Ogólnokształcącego – festyny takie są okazją do integracji społecznej mieszkańców i wspierają rozwój wolontariatu młodzieżowego na osiedlach zdegradowanych;
- mikrogranty rewitalizacji - wraz z procesem rewitalizacji, na obszarach nią objętych, można by prowadzić konkurs minigrantów dla mieszkańców i organizacji. Mogłby on mieć podkategorie: młodzieżowe, senioralne itp.;
- młodzież może mieć wpływ na poprawę warunków życia „zmieniając i uświadamiając swoje najbliższe otoczenie”, jak mówili uczestnicy spotkań;
- powyższy pomysł można realizować metodą „kids teaching kids”, w ramach którego młodzież lub dzieci wykorzystują swoje umiejętności do uczenia innych. Jest to metoda wokół której można organizować warsztaty, zajęcia dodatkowe, treningi, lekcje. Młodzież potrzebuje jednak odpowiedniego dofinansowania oraz obecności pełnoletnich opiekunów, którzy jako wolontariusze sprawują formalną opiekę nad uczestnikami zajęć;
- obecność przedstawicieli młodzieży w Radach Osiedli – szczególnie na obszarach zdegradowanych. Podobnie jak w Komitecie mogą oni reprezentować interesy osób niepełnoletnich, które również są mieszkańcami osiedla.

Na podstawie dyskusji z młodzieżą powstały pytania i odpowiedzi sugerowane do ankiety. Choć ze strony młodych mieszkańców widać dużą wolę angażowania się w rozwój miasta, wspominają o licznych trudnościach ze strony instytucji, ograniczeniach prawnych, które

zmniejszają ich możliwości partycypacji. Jak stwierdził jeden z uczestników: „młodzież czuje się niechciana, nawet zabierając głos w sprawach młodzieży”.

5| PODSUMOWANIE

Z zebranych opinii młodych mieszkańców można wyciągnąć następujące wnioski i rekomendacje:

- dzieci i młodzież zgłaszały w większości, że według nich w Komitecie Rewitalizacji powinien być co najmniej jeden ich przedstawiciel. Przedstawiciele młodzieży często stwierdzali, że ich rolą w Komitecie mogłoby być opiniowanie zagadnień dotyczących młodzieży, ale nie tylko – część z nich uważa, że młodzież jest gotowa wypowiadać się na wszystkie tematy podejmowane przez Komitet;
- dzieci i młodzież chcą angażować się w przebieg procesu rewitalizacji według swojego wieku i możliwości; sami widzą siebie jako osoby kompetentne do wypowiedzania się o swoich potrzebach i pomysłach;
- dzieci ze szkół podstawowych najczęściej zgłaszały, że mogłyby pełnić głos doradczy, szczególnie w sprawach dotyczących ich życia np. rewitalizacji podwórek;
- z odpowiedzi zebranych w ankietach wynika, że najwięcej młodych mieszkańców zgłaszało, że na obszarach zdegradowanych młodzież potrzebuje poczucia bezpieczeństwa i miejsc spędzania wolnego czasu, a najlepszą metodą angażowania innych młodych ludzi w zmianę tych obszarów są projekty społeczne;
- aktywna młodzież ze szkół ponadpodstawowych jest gotowa zaangażować się bardziej w przebieg rewitalizacji, nie tylko poprzez uczestnictwo w Komitecie Rewitalizacji; kadencja przedstawicieli młodzieży musi być jednak odpowiedniej długości (do 2 lat);
- poza uczestnictwem w pracach Komitetu zdaniem młodych mieszkańców warto angażować młodzież szerzej w proces rewitalizacji, m.in. poprzez rozdzielanie minigrantów rewitalizacji, wspieranie działalności samorządów szkolnych (koordynator do spraw współpracy lokalnej, międzyszkolne festyny osiedlowe, warsztaty prowadzone metodą „kids teaching kids”).

Niniejszy proces konsultacji społecznych wykonano na zlecenie Wydziału Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia w ramach realizacji zadania publicznego pn. Wsparcie procesów konsultacji społecznych oraz zarządzania lokalnymi konfliktami na terenie Gminy Wrocław w 2019 roku realizowanego przez Instytut Mediacji "TAK" oraz Fundację na Rzecz Studiów Europejskich dofinansowanego przez Gminę Wrocław.

Koordynator projektu

Tadeusz Mincer, Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Liderka konsultacji

Hanna Achremowicz, Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej

Asystentki: Monika Szust, Monika Trzcińska

Opieka merytoryczna

dr Kamila Kamińska-Sztark

Partner konsultacji

Młodzieżowa Rada Miasta Wrocławia

